

23.9.2022
Dnro 275/00.04.01/2022

Pohjois-Pohjanmaan liitto
kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi
Poratie 5 A
90140 OULU

Lausuntopyyntönnö 8.8.2022

LAUSUNTO POHJOIS-POHJANMAAN ENERGIA- JA ILMASTOVAIHEMAAKUNTAKAAVAN KAAVALUONNOKSESTA

Pohjois-Pohjanmaan liitto on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan kaavaluonnoksesta.

Maakuntahallitus päätti 21.6.2022 (§ 97) asettaa Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan valmisteluaineiston maankäyttö- ja rakennuslain 62 § ja MRA 30 § mukaisesti julkisesti nähtäville.

Pohjois-Pohjanmaa on mukana energiamurroksessa, joka edellyttää uusia energian tuottamisen, varastoinnin ja siirron ratkaisuja. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen kannalta energia on keskeinen alueidenkäytöllinen kysymys, johon sisältyy sekä energian tuotantoon että kulutukseen liittyvä alueidenkäytön yleispiirteinen ohjaus. Vaihemaaakuntakaava käsittelee koko maakunnan alueidenkäyttöä ja sen suunnitellut pääteemat ovat:

- Aluerakenne ja saavutettavuus (kansallinen alueidenkäytön kehityskuvatyö ja aluerakennetyö)
- Liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet (maakunnallinen ja seudullinen LJ-työ, liikennepuolen suunnitelmat ja selvitykset, infrahankkeet, edunvalvonta, Oulun seudun Kehityskuva 2030+)
- Energiantuotanto, varastointi ja siirto (TUULI-hanke ja EMMI-hanke)
- Viherrakenne ja ekosysteemipalveluiden tarkastelu (TUULI-hanke)
- Energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen (Energiamurros ja maankäytön ilmastovaikutusten arviointi Pohjois-Pohjanmaalla EMMI-hanke on Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2022–2025 Kestävästi kasvava Pohjois-Pohjanmaa -teeman kärkihanke)

POHJOIS-POHJANMAAN ENERGIA- JA ILMASTOVAIHHEMAAKUNTAKAAVA, KAAVALUONNOS

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaluonnos on laadittu kattavasti monipuolisine selvitysaineistoinen.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa: Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava sekä Kainuun vaihemaakuntakaava 2030. Kainuussa on viireillä vaihemaakuntakaavan laatiminen tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamiseksi vuoteen 2035 saakka.

Kainuun voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maisemallisesti herkällä Oulujärven ranta-alueella maakuntakaavaa edellyttävänä tuulivoimaloiden alueen rajana pidetään vähintään viittä (5) teollisen kokoluokan voimalaa, mikäli niiden muodostama tuulivoimaloiden alue sijaitsee kokonaan tai osittain alle 3 kilometrin etäisyydellä Oulujärvestä. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa kaavaluonnoksessa on esitetty, että Oulujärven ranta-alueella maakuntakaavaa edellyttävänä tuulivoimaloiden alueen rajana pidetään vähintään kolmen (3) teollisen kokoluokan voimalaa, mikäli niiden muodostama tuulivoimaloiden alue sijaitsee kokonaan tai osittain alle 5 kilometrin etäisyydellä Oulujärvestä. Kainuun liitto esittää harkittavaksi, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksessa arvioidaan seudullisesti merkittävän tuulivoimaloiden alueen rajan tarkistamistarpeita maisemallisesti tärkeän Oulujärven ympärillä.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksessa on esitetty mm. tuulivoimaloiden alueita ja voimajohtojen yhteystarpeita Kainuun maakuntarajalle tai sen välittömään läheisyyteen. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että vaihemaakuntakaavan jatkovalmistelussa huomioidaan Kainuun maakunnan puolelle kohdistuvat vaikutukset ja käydään tarvittaessa neuvottelut niiden kuntien kanssa, joiden alueelle vaihemaakuntakaavasta voi kohdistua vaikutuksia. Huomioitavia asioita voivat olla esimerkiksi vaikutukset ekologisiin yhteyksiin, voimajohtoverkkoon, liikennejärjestelmään, maisemaan sekä tulevaan maankäyttöön kuten asumiseen tai tuulivoimarakentamiseen.

Kainuun liitto on nostanut esille lausunnossaan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 3.12.2021 Kontiomäki-Kemijärvi ratayhteyden mahdollisuudet ja niiden huomioon ottamisen maankäytön suunnittelussa. Ratayhteyttä koskevat tulevaisuuden kehittämistarpeet on jätetty lausunnoilla olevan vaihemaakuntakaavaluonnoksen ulkopuolelle. Lapin maakuntavaltuusto on hyväksynyt 16.5.2022 Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan (kuulutettu voimaan 21.9.2022), jossa on osoitettu pääradan

yhteystarve välillä Kontiomäki–Kemijärvi. Kainuun voimassa olevassa vaihemaakuntakaavassa 2030 on osoitettu Kontiomäki–Suomussalmi rataosa parannettavana yhdys-/sivuratana. Rataosan perusparannus toteutetaan vuosina 2020–2023. Pesiökylä–Taivalkoski rataosa on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa 2020 yhdysratana/sivuratana maakunnan rajalle saakka. Pesiökylä–Taivalkoski rataosa on suljettu liikenteeltä. Kontiomäen ja Kemijärven välisen radan esiselvitys (Study of Kontiomäki–Kemijärvi) on valmistunut vuonna 2021. Selvityksessä on tarkasteltu ratayhteyden linjausvaihtoehtoja, toteutuskustannuksia, radalle tulevaa henkilö- ja tavaraliikennettä, suhdetta nykyiseen maankäyttöön ja erilaisiin maankäytön suunnitelmiin sekä ratayhteyden toteuttamisen alustavia vaikutuksia. Kontiomäki–Taivalkoski -ratayhteys tarjoaa raideliikenteen hyödyntämis- ja kehittämismahdollisuuksia tavarankuljetuksiin, Kainuuseen ja Koillismaalle suuntautuvaan matkailuliikenteeseen, maakunnan sisäiseen joukkoliikenteeseen sekä edelleen tulevaisuuden raideyhteytenä Lappiin aina Kemijärvelle saakka. Kainuun liitto toteaa, että ratayhteyttä koskevat selvitykset antavat perustellun pohjan Taivalkoski–Kemijärvi ratayhteystarpeen huomioon ottamiseksi pitkän aikavälin maankäytön suunnittelussa yli maakuntarajojen.

Kainuun liitto esittää harkittavaksi, että sähköverkon esittämistävän selkeyttämiseksi pääsähköjohtojen kaavamerkintöjä täydennetään pääsähköjohdon jännite- ja sen yhteyteen lisätyllä johtokäytävän voimalinjojen lukumäärällä.

Kainuun voimassa olevassa vaihemaakuntakaavassa 2030 on osoitettu 110 kV:n pääsähköjohdon yhteystarve Puolanka–Särkijärvi (maakunnan raja) välille. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksessa on esitetty tämän pääsähköjohdon yhteystarpeen kumoamista Pohjois-Pohjanmaan puolella. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksessa on osoitettu Järvilinja 2, Huutokoski–Nuojuankangas, ohjeellisena pääsähköjohtona. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa kaavaluonnoksessa Järvilinja 2 on osoitettu uusi pääsähköjohto -maakuntakaavamerkinnällä. Näiden ja muiden asioiden osalta Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien maakuntakaavoituksen yhteensovittamiseksi maakuntien raja-alueella jatketaan yhteistyötä ja tietojenvaihtoa maakunnanliittojen kesken.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

26.9.2022 Dnro 211/00.04.00/2022

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 2.9.2022

ASiantuntijalausunto hallituksen esityksestä luonnonsuojelulaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt mm. Kainuun liiton asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä luonnonsuojelulaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp).

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi luonnonsuojelulaki. Samalla nykyinen vuodelta 1997 oleva samanniminen luonnonsuojelulaki kumottaisiin. Lain uudistaminen on katsottu tarpeelliseksi, koska luonnon monimuotoisuuden heikentymistä ei ole saatu pysäytettyä, luontotyyppien ja lajien uhanalaisuudesta on saatu runsaasti uutta tietoa ja myös ilmastonmuutos nopeuttaa ja voimistaa entisestään monia luonnossa tapahtuvia muutoksia. Lisäksi muu lainsäädäntö, ohjauskeinot ja hallinto ovat muuttuneet nykyisen luonnonsuojelulain voimassaoloaikana.

Voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin verrattuna uuden lain rakenne ja sen useat pykälät säilyisivät sisällöllisesti pitkälti ennallaan, mutta lakia täydennettäisiin ja tarkistettaisiin monilta osin. Kokonaan uusissa luvuissa säädettäisiin luonnonsuojelun hallinnosta, eliölajien vaihdannasta, maahantuonnista ja maastaviennistä, luontotiedon hallinnasta sekä luonnonarvojen heikentymisen hyvittämisestä koskevasta vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta. Samassa yhteydessä vahvistettaisiin myös esimerkiksi vesilain luontotyyppejä koskevaa suojelua lisäämällä sen soveltamisalaan purot, lähteiköt ja kalkkilammet. Lisäksi useisiin muihin lakeihin tehtäisiin ehdotettavasta luonnonsuojelulaista johtuvia teknisiä korjauksia ja muutoksia.

Hallituksen esitys

Huolimatta siitä, että hallituksen esitystä eduskunnalle luonnonsuojelulaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta on muokattu ympäristöministeriön järjestämän lausuntokierroksen jälkeen, Kainuun liitto nostaa esille ja toistaa seuraavat Kainuun maakuntahallituksen lausunnossa 6.9.2021 olevat näkökohdat:

Kainuun liitto toteaa, että lain uudistuksen tavoite mm. lisätä luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä sekä tehostaa hallinnollisia menettelyjä on hyvä ja kannatettava. Ehdotetut säännökset ovat kuitenkin osin tulkinnanvaraisia ja voivat johtaa epäselviin tilanteisiin, oikeuslaitoksen kuormittumiseen ja lisätä tarpeettomasti byrokratiaa. Sellainen tilanne

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Verkkolaskuosoite
003724969924
Verkkolaskuoperaattori
Basware Oyj
Välittäjän tunnus BAWCFI22

Y-tunnus:

2496992-4

pikemminkin heikentäisi lain toimivuutta, selkeyttä ja hyväksyttävyyttä tavoitteista poiketen.

Kainuun liiton mielestä on erittäin tärkeää, että lainsäädännön uudistamisessa otetaan riittävästi huomioon kaavoituksen sekä erilaisten ympäristöllisten lupamenettelyjen sujuvuus ja vältetään lisäresursseja edellyttäviä viranomaistyön ja -velvoitteiden lisäämistä. Esimerkiksi lain valmistelussa tulisi arvioida mahdollisuutta korvausvelvollisuutta hankkeiden toteutumisen tahallisen viivästyttämisen yhteydessä.

Ehdotuksen mukaan kunta edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja sen kestäväää käyttöä sekä maisemansuojelua alueellaan. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tehtävä ymmärretään lähtevän perustuslaissa säädetyistä kunnallisesta itsehallinnosta ja erilaisten alueiden mahdollisuuksista.

On hyvä, että lakiluonnoksen säädöksiin on esitetty mm. maakunnan liitolle ja kunnille salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada luonnonsuojelun tietojärjestelmästä tiedot, jotka ovat välttämättömiä niille säädetyjen tehtävien hoitamiseksi. Tietojen luotettavuus, saatavuus ja käyttökelpoisuus ovat erittäin tärkeitä ja toimivaltaiselle viranomaiselle täytyy turvata riittävät resurssit tiedonhallinnan kehittämiseen. Kainuun liitto pitää myös tärkeänä sitä, että kunnille ja maakunnille tiedon toimittaminen luonnonsuojelun tietojärjestelmään on mahdollisuus eikä velvoite.

Kainuun liitto toteaa, että lakien rajapinnat tulee järjestää siten, että rakentamisen ohjaus tapahtuu jatkossakin MRL:n säädösten perusteella tai vastaavin menettelyin. Luonnonsuojelulain säädösten perusteella ei siten tule syntyä päätöksiä, jolla rakentamista ohjattaisiin MRL:n säädösten asemesta.

Kainuun liitto pitää hyvänä, että luonnonsuojelulakiin ehdotettavat ekologisen kompensaaion säännökset muodostuvat vapaaehtoisesta luontoarvojen tuottamisesta ja vapaaehtoisesta heikennysten hyvittämisestä. Kainuun liitto kuitenkin muistuttaa, että vapaaehtoisen ekologian kompensaaiota koskevien säädösten tulee olla sellaisia, että esimerkiksi poikkeamismenettely ei aiheuta päällekkäistä työtä hankkeiden erivaiheissa. Tilanne on haastava kaavoituksen suhteen, koska kyseessä on maankäytön suunnitteluvaihe ja hankkeen usein toteuttaa joku muu taho kuin kaavoituksesta vastaava maakunnan liitto tai kunta. Esimerkiksi täydellisen hyvittämissuunnitelman laatiminen ajallisesti tarkasteltuna liian aikaisin voi johtaa siihen, että hyvittämissuunnitelma tulee tehdä useampaan kertaan.

Säädösehdotuksen mukaan viranomaisten on otettava uhanalaiset luontotyypit ja uhanalaiset eliölajit huomioon päätöksenteossa noudattaen muussa lainsäädännössä luontoarvojen turvaamisesta erikseen säädettyä. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Esimerkiksi maakuntakaavoituksen yhteydessä laaditaan yleensä laajoja, koko maakunnan alueen kattavia selvityksiä. Huolimatta siitä, että säädöksissä ohjataan toimimaan sen mukaan mitä muussa lainsäädännössä luontoarvojen turvaamisesta erikseen säädetään, esitetyt säädökset voivat johtaa kaavoituksen ja lupamenettelyjen selvitysvaatimusten lisääntymiseen. Selvitysten tarkkuustason nostaminen nykyisestä tarkoittaisi kustannusten nousua ja kaavojen valmistelun aikataulujen pidentymistä. Luontotyyppien huomioimisvelvoitteesta voi tulla yleinen valitusperuste, joka voi johtaa tarpeettomiin valituksiin ja oikeuslaitoksen kuormittamiseen.

Säädösehdotusten mukaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää poikkeuksen hyvitysalueen luonnonarvojen hävittämistä ja heikentämistä koskevasta kiellosta, jos kiello estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa. Säädöksen mukaan päätöksessä on veloitettava heikennyksen aiheuttaja hyvittäviin toimenpiteisiin, joilla hyvitetään hyvitysalueella olevat ja hyvittäville toimenpiteillä tavoitellut luonnonarvot. Kainuun liitto toteaa, että heikennyksen aiheuttajan määritelmää ei tule sitoa maankäytön suunnittelun lakisääteiseen tehtävään. Maakunnan liitot laativat maakuntakaavoja ja kunnat yleis- ja asemakaavoja. Toiminnanharjoittajat vastaavat kaavassa osoitettavien aluevarausten toteutumisesta ja alueiden yksityiskohtaisemmasta suunnittelusta, missä yhteydessä myös hyvittämissymykset on tarkoituksenmukaista ratkaista. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että mahdollisten hyvittämisalueiden määrittämisessä kuullaan mm. alueen kuntia riittävällä tavalla ja asianmukaisesti.

On hyvä, että julkisyhteisöt (ml. kunnat, kuntayhtymät) ovat luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemisen säännöksissä mukana ja niillä on mahdollisuus saada tukea ja avustusta sen eri muodoissa. On kuitenkin tärkeä huomioida, että kunnalle luonnonsuojelulaissa säädetty edistämistehtävä ei tule olla esteenä tuen tai avustuksen saamiselle.

Kainuun liitto pitää välttämättömänä, että maanomistajia kuullaan riittävällä tavalla ja asianmukaisesti luonnonsuojelualueen perustamisen yhteydessä.

Kainuun liitto

Pentti Malinen
maakuntajohtaja

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sotkamon kunta
Kaavoitus- ja mittaustoimisto
kirjaamo@sotkamo.fi
Markkinatie 1, 88600 Sotkamo

Viite: Lausuntopyyntönnö 6.9.2022

LAUSUNTO PAJUNIEMEN ASEMAKAAVAMUUTOKSEN LUONNOKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa Pajuniemen asemakaavamuutoksen luonnoksesta. Kaavoitettava alue käsittää Kainuuntieltä Leivolankylän kenttään ja Sapsojärveltä Alkulantielle ulottuvan alueen Sotkamon kunnassa Leivolankylän asemakaava-alueella. Asemakaavan muutos koskee Leivolankylän asemakaava-alueen kortteleita 6, 10 ja 17, sekä näihin rajoittuvia katu-, puisto- ja vesialueita. Asemakaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 10,9 hehtaaria. Kaavamuutoksen keskeisin tavoite on muuttaa rannalla oleva viheralue (VP) osaksi tontteja yksityisten omistamien kiinteistöjen osalta yleiskaavan kriteerien mukaisesti. Tämän lisäksi on tarve päivittää asemakaavaa yleisesti ja tarkastella mm. käyttötarkoituksia, kerroslukuja, tehokkuuksia sekä kaavarajojen ja kiinteistörajojen kohtaamista.

Kaavamuutosaluetta koskevat asemakaavat on vahvistettu vuosina 1964 ja 1978. Alueelle on osoitettu voimassa olevissa asemakaavoissa asuinrakentamisen korttelialueita (AO, AR) ja virkistysalueita (VP), vesialueita (W) ja katuja. Alueella on voimassa Sotkamon kunnanvaltuuston 26.10.2020 hyväksymä Vuokatin yleiskaava 2035. Yleiskaavassa osoitetut maankäyttövaraukset ovat voimassa olevan asemakaavan kaltaisia lukuun ottamatta Pajuniemen aluetta, joka on yleiskaavassa osoitettu matkailupalvelujen alueeksi (RM).

Asemakaavaluonnos

Kaavaluonnosta koskevassa kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että suunnittelualueeseen ei kohdistu maakuntakaavassa osoitettua virkistysalueen (V) merkintää asemakaavan kaavaselostuksessa todetusta poiketen. Suunnittelualue kuitenkin sijaitsee Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030:ssa osoitetulla liikenteen yhteistyökäytävä kehittämismerkinnän alueella (Ik).

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:

2496992-4

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavan muutosta koskevaan kaavaluonnokseen.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Teppo Törmä
suunnittelija